

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 glđ., za pol leta 8 glđ., za četrt leta 4 glđ., za en mesec 1 glđ. 40 kr.

V administraciji prejeman, velja: Za celo leto 12 glđ., za pol leta 6 glđ., za četrt leta 3 glđ., za en mesec 1 glđ. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 glđ. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Maračnino in oznanila (insertate) prejema upravništvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“ Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2. I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemli nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 203.

V Ljubljani, v torek 5. septembra 1893.

Letnik XXI.

Francoske volitve.

Včeraj so bile dovršene volitve na Francoskem. Katoliška stranka ž njimi ne more biti posebno zadovoljna, pa vsaj drugoga ni bilo pričakovati. Mnogi francoski visoki cerkveni dostojanstveniki, ki dobro poznajo mišljenje v deželi, so že poprej priporočali, da naj se katoliki ne udeležé volitev. Baš to je gotovo nekoliko krivo, da je izid za katolike še neugodnejši.

Marsikak katolik je ostal domá, ko je izvedel da celó visoki cerkveni dostojanstveniki priporočajo pasivno politiko. V tem oziru je vsekako obžalovati, da se pred volitvami ni doseglo nikako sporazumljenja, naj se li katoliki udeležé volitev, ali ne.

Sploh pa moramo omeniti, da so te volitve prve, v katerih so šli volilci tudi pod čisto katoliško zastavo na volišče. Dosedaj so katoliki volili kot monarhisti. Sedaj so pa nekateri kandidatje nastopili v prvi vrsti kot katoliki, in kot takim so jim volilci dajali svoje glasove.

Pridruženi ali konservativni republikanci niso kandidovali v prvi vrsti kot republikanci, temveč kot katoliki. Po njih načelu so katoliška cerkev in njeni interesi glavna stvar, ne pa republika ali pa monarhija. Pripravljeni so priznati vsako vladno obliko, da le ni nasprotna katoliški cerkvi. Po našem mnenju je že precejšen korak k boljšemu, da se upa kaka stranka stopiti kot katoliška stranka na volišče.

Volilni izid za to stranko ni ugoden. Zgubila je dva najboljša vodji, in prišla je v manjšem številu v zbornico, kakor se je nadejala. Sevéda, vsak začetek je težak. Pomisliti je pa tudi, da so možje te stranke dosedaj bili monarhisti v političnem življenju. Zaradi tega jim republikanci niso zaupali, zlasti ker niso republike v prvi vrsti zapisali na svojo zastavo.

Mnogi volilci so imeli nekako nezaupanje do njih, sodeč jih kot neznačajne, ker so se izneverili monarhizmu. Sevéda volilci niso pomislili, da ti možje že dolgo niso bili baš vneti za monarhijo,

temveč so se le držali monarhistične stranke, ker so mislili, da je to v interesu katoliške cerkve.

Drugi volilci jim niso zaupali, da bi bili zaresni republikanci, in jim niso dali svojih glasov, ne hoteč podpirati kakih prikritih monarhistov. Pri tako težavnem položaju se ni čuditi, če nova stranka ni dosegla večjih vspehov.

Pri prihodnjih volitvah bo de drugače, ako ostane stranka verna svojim načelom, kar se nadejamo, da bo de. Do tedaj bo de že precéj izginilo nezaupanje, ki ga imajo volilci sedaj proti njim. Ob enem pa nastopi že tedaj kaj novih katoliških močij, proti katerim ne bo de pomislekov zaradi njih monarhistične preteklosti. Stranka, ki je še le nastala, ki je, rekli bi, „a limine litis“, pa sme že s temi vspehi, ki jih je dosegla, tudi zadovoljna biti.

Velik poraz so pa nove volitve za monarhiste. Pokazale so, da v Franciji ni več onih monarhističnih čuvstev, kakor drugod v Evropi, in ni misliti na dedno monarhijo. V Franciji bi bil mogoč le še kot general kak diktator, kak Napoleon, nikakor pa ne kdo, ki svoje pravice do prestola izvaja od svojega rojstva.

To mislimo, da spoznajo kmalu vsi monarhisti in se pridružijo h katoliški republikanski stranki, da se osnujejo tako polagoma močne čete za obrambo pravic svete katoliške cerkve.

Pal je mej drugimi tudi Cassagnac. Ta mož je bil veren pristaš bonapartistov in se je delal večsih dobrega katolika. V resnici je pa Cassagnac le zlorabil katoličanstvo v svoje namene. Dober katolik se pač ne bo de vedno dvobojeval, kakor se je Cassagnac, ki je bil jeden največjih razgrajčev zbornice francoske. Poslednji čas je pa Cassagnac še očitnejše kazal, kako plitvo je katoličanstvo njegovo. Polemizujoč proti dvema nasprotnikom, je jima očital, da zaradi tega vedno letata k spovedi, ker vedno lažeta in sleparita in je sploh jako neumestno pisal o svetih zakramentih. Zaradi tega pa katolikom ni treba baš žalovati, če njega ne bo de v zbornici. Vsaj ne bo de s svojim razgrajanjem delal katoliški stranki sramote.

Pomenljivo je, da sta pala Floquet in Clemenceau. Ta dva moža bila sta nasprotnika katoliške cerkve, posebno poslednji. Radikalci so ž njima veliko izgubili in se je vsled tega bati, da njih stranka celó razpade. Državi je pa gotovo le v korist, da je zginil z javnega delovanja Clemenceau. Ni je države, kjer bi toliko ministerstev bilo vladalo v tako kratkem času, kakor v Franciji, in skoro vsa ta ministerstva je pomagal vreči Clemenceau. Vedne spremembe ministerstev so pa v škodo državi, ker nobena vlada ne more kake važnejše stvari dovršiti.

Socijalisti bodo imeli v novi zbornici kacic 60 poslancev. Pričakovali so, da jih bodo imeli 100. Sicer je pa že teh 60 znatno število, ako bodo znali dobro izkoristiti položaj. Socijalisti bodo v novi zbornici imeli dobrega vodjo Gobleta, kateri je jeden pot že bil ministerski predsednik in je sedaj socialne reforme zapisal na svoj program. Goblet ni prijatelj cerkvi, ali on ni voljen zaradi njegovih cerkvi sovražnih nazorov, temveč zaradi obljubljenih socialnih reform. Padeč Clemenceaua in Floqueta in izvolitev Gobleta nam dokazuje, da francoski radikalni volilci višje cenijo socialne reforme, nego kake cerkvi sovražne zakone, in to je vsekako tolažljivo.

Kako se razdelé nove stranke in če bo de mogoče dobiti trdno vladno stranko, o tem se še danes ne more soditi, ker pri tolikem številu novih poslancev se ne more točno vedeti, kako se frakcije razdelé in kake ideje bo de prešinjale vse nove narodne zastopnike. Toliko novih mož še nikdar ni dobila zbornica z novimi volitvami, kakor sedaj, bodočnost pa nam pokaže, če ti možje v zbornico prinesó novi duh, nove ideje.

Politični pregled.

V Ljubljani, 5. septembra.

Grof Taaffe in češki veleposestniki. Praška „Politik“ piše, da grof Taaffe ne bo de nikdar tiral politike, ki bi ga oddalila od čeških vele-

LISTEK.

Vodnikova slavnost na Koprivniku.

(Govoril v cerkvi prečast. g. Jan. Ažman, župnik v Gorjah.)

II.

Predragi poslušalci! Danes pa ne obhajamo samo stoletnice te duhovnije, ampak tudi spomin na slavnega Valentina Vodnika, ki je bil pred 100 leti prvi duhovni pastir te župnije, ki je pa tudi kot pisatelj in prvi slovenski pesnik znan in čislán po vsem Slovenskem. Zato vidimo danes toliko za naš narod vnetih mož in mladeničev, ki so od dajnih krajev sem prišli, počastit moža, ki je kot ponižni duhovnik deloval za zveličanje duš, zraven pa budil naš ljud k spoznanju samega sebe in čislánju svojega lepega pa zanemarjenega jezika. Pa o tem bote potem kaj več slišali, ko se bo po duhovnem opravilu odkrila spominska plošča na župnišču! Jaz samo toliko rečem, da slovenski rod še nobenega svojih sinov ni tako slavil in častil, kakor ravno prvega svojega pesnika Vodnika. Leta 1858 dne 3. svečana ob 100letnici njegovega rojstva so odkrili spominsko ploščo, vzdano v njegovi rojstni hiši

pri Zibertu v Šiški; pred 4 leti, dne 30. jun. 1889 so odkrili v Ljubljani pred šolami njegov bronast kip, in danes se bo tudi tukaj njemu v spomin pokazala plošča, ki naj bo pričala še poznim rodovom, da je prvi slovenski pesnik v tej gorski vasi duše pasel!

Moja naloga je torej, da vam zdaj nekoliko opišem delovanje Vodnikovo, kako je svojo dolžnost kot prvi župnik na Koprivniku spolnoval. — Kakor spoznamo iz uradnih pisem in iz poročil tedanjih svedokov, je bil Vodnik zares častitljiv duhovnik, ves vnet za svoj poklic. Bil je poprej frančiškan, pa je leta 1784 s papeževim privoljenjem stopil med posvetno duhovščino.

Bil je kapelan v Sori, na Bledu in v Ribnici, od koder je leta 1793 tu sem prišel. Od tu je šel k sv. Jakobu v Ljubljano in je bil pozneje vodja latinskim šolam. Kakor se vidi iz cerkvenih matie, je Vodnik tukaj krstil 50 otrok, 18 parov jih je poročil in 41 jih pokopal. To je pač mala reč v treh letih. Pa ne smemo misliti, da se je Vodnik pri tem dolgočasil. On ni samo svoje duhovske službe zvesto opravil, ampak je prosti čas v to porabil, da je učene bukve prebiral, da je rad po planinah in gorah hodil, razna kamená in rudnine nabiral,

domače se s svojimi župljani pomenjkoval in pridno zapisoval, kako ljudje med seboj čisto slovenski jezik govoré.

Tudi je ravno tukaj marsikatero pesmi zložil, tukaj tudi gradivo za prvo pratiko spisal. On ni samo učil, kako je treba krščansko živeti, on je tudi kmetovalcem in rokodelcem pravil, kako je treba dela na polju in v delavnici prav in umno opravljati. Ni čuda, da so Koprivničanje svojega duhovnega pastirja tako čislali in spoštovali, da so ga otroci kar obsipali, kadar je šel iz cerkve ali po vasi, da so ga odraščeni radi za svét povpraševali in da jim je bil res v pravem pomenu duhovni oče.

Kako ljudomil, prijazen in iz srca svoji čredi uđan da je bil, spoznamo iz sledeče dogodbe. Nekdaj se je vračal od obhajila domu iz Gorjuš. Kar naenkrat mu prileti nasproti neka vsa vpehana koza in pade k njegovim nogam, kakor da bi pri njem pomoči iskala. Ko Vodnik še gleda in pre-mišljuje, kaj vse to pomeni, pride ogljar iz goše in mu razjasni vso zadevo. „Ne ustrašite se, gospod,“ ga nsgovori, „ta koza je lastnina moje sosede, vam znane sirote. Njeni ranjci stariši so ostali dolžni na blejski graščini 10 kron in ker reva tega dolga plačati ne more, je danes prišel graščinski oskrbnik,

polo spada tudi Poreč. — Ergo? Ako se pa od dotične strani sodi, da je stvar v I. drugačna, zelo neumestno je, v današnjih časih duhove vznemirjati in širiti narodno sovraštvo. Tako gotovo ne misli naš sedaj slavno vladajoči vrhovni pastir v Rimu, ki tako očitno svojo naklonjenost tudi do nas Slavenov kaže, kar seveda jezi mnoge ne prave katolike, zlasti ob jadranski obali in dunavskem obrežju.

(Z Reke.) Kako se poroča iz Rima našim listom, je sv. Oče Leon XIII. poslal marzeljskemu škofu 2000 lir, da jih razdeli onim revam, katerih možje so padli v zadnjem pretepu. S tem je sv. Oče lepo pokazal, da cerkev vse narode enako ljubi brez razločka na narodnost. Po želji naših listov bi bil moral papež samo laškim delavcem na pomoč prihiteti, menda zato, ker mu ravno Lahi najbolj grenijo življenje.

(Malo statistike o ločitvah zakonskih.) Lažiliberalni listi mažarski in nemški že komaj čakajo, da se uvede na Ogorskem civilni zakon. Vsakemu je znano zakaj. Ali ti lažniki vpijejo na vse grlo, da se bo po tem zakonu moralno stanje med prebivalstvom dokaj poboljšalo, kajti po novi postavi se ne bo tako lahko ločiti, kakor je to bilo do zdaj. In taki članki se ponujajo celo katolikom v pomislek. Saj smo čuli, kako hinavsko sa tožijo na katoliške Hrvate, ki nočejo sprejeti z obema rokama tega frasonskega daru in kako ozloglašajo Zagreb brez vsacega razloga že za naprej. Ta žurnalistična sodrga ne misli, da se nahajajo nepobitni dokazi proti njihovim trditvam. Da vidimo kaj o tem pravi statistika. Po službenih podatkih iz l. 1890 je bilo v deželah ogorske krone ločenih 12.488 izmed 18 milijonov prebivalcev. Pa kje se nahaja največ ločenih? Na Reki, v mažarski Meki, jih ima 0.12%, na Ogorskem 0.08%, a na Hrvatskem le 0.05%. Pometajte tedaj hinavci najpoprej pred svojimi vrati! Kako je pa z ločitvijo po verskih sledbah? Pri grko-katoliških jih je najmanjše (na Ogorskem 0.02%, na Hrvatskem 0.3%), potem slede katoliki na Ogorskem in Hrvatskem 0.5%. Ravno toliko jih je tudi pri starovercih, dočim jih se šteje pri iztočnih Armeneh 17.24%, največi postotek med vsemi prebivalci. Med unitarci se nahaja ločenih 0.39% bržkone radi tega, ker se hitro po ločitvi zopet oženijo; pri evangelikih augsburškega veroizpovedanja ima ločenih na Ogorskem 0.14%, na Hrvatskem le 0.04%, pri evangelikih reformiranih na Ogorskem 0.16%, na Hrvatskem 0.6%, kar je najboljši dokaz, da se na Hrvatskem zakon više ceni nego na Ogorskem. Izjema so na Hrvatskem v tem pogledu židje, kajti tukaj iznosi postotek ločenih 0.23%, na Ogorskem pa le 0.16%. Sploh pa je postotek ločenih židov na Hrvatskem naproti drugim veroizpovedim nenavadno velik. Dočim ima na Hrvatskem ločenih pri grko katoliških 0.03%, pri grko-iztočnih ravno toliko, pri evangelikih augsburških 0.04%, pri rimokatoliških 0.05%, pri reformiranih 0.06%, jih je pri židih kar 0.23%, tedaj štirikrat, petkrat, celo desetkrat toliko kakor pri drugih veroizpovedih. Istočne Armence in žide nadkriljujo v tem pogledu le reški evangeliki augsburški, kajti pri njih je ločenih 0.44%. Te številke najbolje dokazujejo, kakšni obrekovalci so nemški in mažarski žurnalisti.

Telegrami.

Krakowiec, 5. septembra. Cesar je prišel v grajščino Lubiewskega in od ondi šel k manevrom.

Krakowiec, 5. septembra. Prvi dan manevrov je privedl do tega, da se je spopadla

kavalerija, katera se je bila precěj pomaknila naprej. Končalo se je s sijajnim konjiškim naskokom, če tudi krajevne razmere niso ugodne. Cesar je gibanje konjice zasledoval z živahnim zanimanjem in se je ob 1. uri povrnil v Jaroslaw. Vreme je ugodno v zlic močnemu mrzlemu zapadnemu vetru. Zdravje vojakov izvrstno. Posebno vstrajnost pokazali so ulanci in deveti pešpolk.

Lvov, 4. septembra. Deželna palača in mestna hiša imata razobešene zastave, ker je cesar v Galiciji.

Lvov, 4. septembra. Zidarji in pomočni delavci so ustavili delo.

Budimpešta, 4. septembra. V okuženih komitatih jih je poslednjih 24 urah 56 zbolelo za kolero in 47 umrlo.

Rim, 4. septembra. V Salernu so včeraj štirje zboleli za kolero, danes pa pet in trije umrli. V Cassinu v poslednjih 24 urah dva zbolela, jeden umrl, v Palermu jednajst zbolelo, sedemnajst umrlo, v Neapolju devet zbolelo in v Scofatiju jeden umrl.

Berolin, 4. septembra. Tukaj so trije na novo za kolero zboleli.

Pariz, 4. septembra. Nova zbornica bode sestavljena iz 409 republikancev, 79 radikalnih socijalistov, 24 katoliških republikancev in 64 konservativcev. Pri ožjih volitvah so propali: Clemenceau, Floquet, Pichon, Maujan, Mathé in Locroix. Volitve so pomnožile vsepe republikancev.

London, 4. septembra. Pri poročilih iz Montevidea je uruguayska vlada poslala na braziljansko mejo batalijon vojakov, ker je izvedela, da so uruguayskega častnika umorili Braziljanci.

Tovarna za svileno blago G. Henneberg

(e. in kr. dvorni založnik) v **Curihu** (Zürich) priporoča **naravnost zasebnikom, črno, belo in barvasto svileno blago od 45 kr. do gld. 11.65 meter**, — gladko, progasto, karitarno, vzorčasto, damasti itd. (kacih 240 različnih baž in 2000 različnih barv, desinov itd.) voznine in carine prosto. Vzorec obratno. — Pisma veljajo 10 kr. in poštna karta 5 kr. v Švico. 12 (1. 19—13)

Umrli so:

3. septembra. Marija Jeršin, kajzarjeva hči, 11 mesecev, Plova 25, želodčni in črevesni katar. — Marija Meze, posestnikova hči, 7 mesecev, Črna Vas 46, želodčni katar. — Alojzij Zvašnik, delavčev sin, 6 mesecev, Streliške ulice 11, črevesni katar.

4. septembra. Alojzij Garafol, delavčev sin, 3 leta, Tržaška cesta 28, škarlatica. — Ivana Knez, delavčeva hči, 14 dni, Tesarske ulice 3, črevesni katar.

Tujei.

1. septembra.

Pri **Matiču**: Zeiske, zasebnica; Nimerrichter, trgovec, s soprogo, iz Trsta. — Rossbaek, tovarnar; Albineri, nadzornik,

Uradne in trgovske KOVERTE
s firmo priporoča
KAT. TISKARNA
v Ljubljani.

Mesto tajnika

pri županstvu občine **Loški Potok**, pošta Travnik pri Rakeku je razpisano

do dne 20. septembra 1893.

Prosilci naj se pismeno oglašé pri podpisnem županstvu in naj prilože dokaze svoje zmožnosti.

Županstvo v Loškem Potoku,

dne 2. septembra 1893.

Župan.

444 3-1

Dunajska borza.

Dne 5. septembra.

Papirna renta 5%, 16% davka	97 gld. 15 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	96 " 90 "
Zlata renta 4%, davka prosta	119 " 10 "
4% avstrijska kronina renta, 200 kron	96 " 70 "
Akcije avstro-ogorske banke, 600 gld.	982 " — "
Kreditne akcije, 160 gld.	335 " 50 "
London, 10 funtov strl.	126 " — "
Napoleonor (20 fr.)	9 " 97 1/2 "
Cesarski cekini	5 " 96 "
Nemških mark 100	61 " 72 "

Dne 4. septembra.

Ogorska zlata renta 4%	115 gld. 65 kr.
Ogorska kronina renta 4%, 200 kron	94 " 75 "
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	147 " — "
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	161 " — "
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	192 " — "
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	98 " 70 "
Zastavna pisma " " " " " " " " " " " " " "	101 " 10 "
Kreditne srečke, 100 gld.	194 " 50 "
St. Genois srečke, 40 gld.	67 " — "

4% srečke dunajske parobrodne družbe	138 gld. — kr.
Avstr. rubečega križa srečke, 10 gld.	18 " 60 "
Rudolfove srečke, 10 gld.	23 " 50 "
Salmove srečke, 40 gld.	66 " — "
Windischgraezove srečke, 20 gld.	— " — "
Ljubljanske srečke	23 " 75 "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	150 " 75 "
Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v.	2875 " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	104 " 25 "
Papirnih rubeljev 100	130 " 37 "

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanje za zgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti

nalozeni glavnic.